

Sygn. akt II CSKP 557/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka
(przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Beata Janiszewska
SSN Marcin Krajewski

w sprawie z powództwa S. W.
przeciwko Wspólnocie Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. [...] w Ł.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 24 lutego 2023 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 23 grudnia 2019 r., sygn. akt I ACa 8/19,

- 1. oddala skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od S. W. na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. [...] w Ł. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 10 października 2018 r. Sąd Okręgowy w Łodzi: zasądził od Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. [...] w Ł. (dalej także: „Wspólnota”) na rzecz S. W. kwotę 379 518,69 zł z bliżej określonymi odsetkami (pkt 1); umorzył postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 239 425,37 zł (pkt 2); oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 3) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu i nieuiszczonych kosztach sądowych (pkt 4-6).

2. Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła pozwana Wspólnota zaskarżając go w punkcie 1 uwzględniającym powództwo ponad kwotę 80 038,61 zł oraz co do kosztów procesu.

3. Wyrokiem z 23 grudnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi w punkcie I zmienił zaskarżony wyrok, nadając mu następującą treść:

„1. zasądza od Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. [...] w Ł. na rzecz S. W. kwotę 80 038,61 zł z ustawowymi odsetkami od 13 lutego 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

2. umarza postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 239 425,37 zł;

3. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

4. zasądza od S. W. na rzecz Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. [...] w Ł. kwotę 12 708,87 zł z tytułu częściowego zwrotu kosztów procesu;

5. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi z tytułu nieuiszczonej opłaty od pozwu od Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. [...] w Ł. kwotę 4 124 zł, zaś od S. W. z zasądzonego w punkcie 1. roszczenia kwotę 5 000 zł i odstępuje od obciążenia powoda pozostałą częścią należnej opłaty od oddalanej części powództwa”;

zaś w punkcie II rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego.

4. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i częściowo je uzupełnił. Zgodnie z tymi ustaleniami 25 kwietnia 2012 r. S. W. zawarł ze Wspólnotą Mieszkaniową Nieruchomości przy ul. [...] w Ł. umowę

o roboty budowlane. Przedmiotem umowy było wykonanie prac remontowo-budowlanych w zakresie ocieplenia budynku magazynowego wraz z remontem rampy na nieruchomości położonej w Ł. przy ul. [...]. Wykonawca zobowiązał się do wykonania przedmiotu umowy zgodnie z dokumentacją projektową, obowiązującymi przepisami, specyfikacjami technicznymi wykonania i odbioru robót, ze wskazówkami zamawiającego oraz zasadami wiedzy technicznej i sztuką budowlaną. Projekt budowlany, wykonany na zlecenie Wspólnoty przez podmiot trzeci, nie uwzględniał faktycznego stanu technicznego elewacji do ocieplenia ani nie przewidywał wymiany okien. Prace miały zostać wykonane w okresie od 7 maja 2012 r. do 30 września 2012 r. Wynagrodzenie ryczałtowe za umówione prace określono na 860 173,44 zł brutto. Strony uzgodniły też kary umowne m.in. z tytułu zwłoki w wykonaniu przedmiotu umowy w wysokości 0,5% wynagrodzenia za każdy dzień zwłoki oraz z tytułu odstąpienia od umowy z przyczyn występujących po stronie wykonawcy w wysokości 10%.

Prace budowlane zostały rozpoczęte terminowo. Kilkakrotnie dokonywano częściowego odbioru robót, a Wspólnota wypłacała kolejne części umówionego wynagrodzenia; łącznie zapłaciła powodowi 383 398,50 zł. Podczas realizacji robót ujawniały się wady i usterki wykonywanych prac, zaś powód był wzywany do ich usunięcia.

Nadto w trakcie realizacji inwestycji pojawiła się konieczność wykonania prac dodatkowych (wymiany części okien, zamurowania otworu drzwiowego, montażu rynien i rur spustowych, płotków przeciwsniegowych na dachu rampy oraz wyrównania ścian), których wartość oszacowano na 212 886,26 zł netto.

Prace wykonywane przez powoda przedłużały się. Od 27 sierpnia do 10 września 2012 r. odnotowano przerwę w robotach, co spowodowane było wymianą okien. Ostatecznie prace związane ze stolarką okienną i drzwiową przeciągnęły się do października, co wstrzymało kontynuację robót elewacyjnych. Nie wykonano również remontu rampy od strony północnej.

Pismem datowanym na 10 października 2012 r. S. W. wystąpił do Wspólnoty o przedłużenie terminu zakończenia prac i oddania budynku do całkowitego odbioru do 20 listopada 2012 r. W odpowiedzi Wspólnota poinformowała powoda, że nie

będzie wprowadzała aneksu do umowy w zakresie przedłużenia terminu wykonywania robót, a nadto ponownie wezwała wykonawcę do usunięcia wad i usterek. Kolejnym pismem Wspólnota wyznaczyła siedmiodniowy termin na wykonanie prac poprzez zniwelowanie szkód powstałych w lokalach użytkowych, uprzątnięcie terenu budowy, wykonanie zadaszeń ramp wraz z obróbkami, wykonanie wylewek na rampie od strony północnej, usunięcie usterek przy rurach spustowych – strona południowa, naprawę kabla zasilającego do kamer. Następnie pismem z 10 grudnia 2012 r. Wspólnota oświadczyła wykonawcy, że rozwiązuje umowę ze skutkiem natychmiastowym w związku z przekroczeniem terminu zakończenia prac, niewywiązaniem się z usunięcia usterek we wskazanych terminach i prowadzeniem robót niezgodnie ze sztuką budowlaną oraz widocznymi wadami niedającymi się usunąć. Pismo doręczono powodowi 18 grudnia 2012 r., który tego samego dnia poprosił o możliwość zakończenia rozpoczętych prac, usunięcia usterek oraz remontu rampy, a tym samym nierozwiązywanie umowy.

Ostatecznie pozwana zdecydowała się dokończyć prace, powierzając ich wykonanie osobie trzeciej. Zlecono m.in. wymianę obróbek blacharskich wraz z rynnami i rurami spustowymi, remont rampy przeładunkowej od strony północnej, demontaż koryt elektrycznych PCV i montaż nowych koryt kablowych ze stali cynkowej, naprawę uszkodzonej rampy rozładunkowej, naprawę pękniętej ściany spowodowanej montażem parapetów podczas ocieplenia ściany, wymianę instalacji odgromowej. 10 stycznia 2013 r. przeprowadzono inwentaryzację robót wykonanych przez powoda w ramach inwestycji realizowanej w Ł. przy ul. [...] w oparciu o sporządzone orzeczenie techniczne. Nadto Wspólnota złożyła oświadczenie o naliczeniu S. W. kar umownych: za zwłokę w wykonaniu prac w kwocie 344 069,38 zł, za odstąpienie od umowy w kwocie 86 017,34 zł oraz zażądała zwrotu kwot z tytułu wykonania zastępczego.

5. Sąd Apelacyjny skupił swoją uwagę na dwóch spornych roszczeniach: pierwszym wynikającym z robót związanych z ociepleniem budynku, które zostały zakwalifikowane jako roboty dodatkowe (obok innych robót dodatkowych zleconych powodowi przez Wspólnotę), drugim – o odszkodowanie przysługujące Wspólnocie z uwagi na konieczność zapłaty za remont rampy innemu podmiotowi, który wykonał prace zamiast powoda.

W zakresie roszczenia o zapłatę za roboty dodatkowe w trybie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu Sąd Apelacyjny przedstawił istotę wynagrodzenia ryczałtowego z art. 632 k.c. i wskazał, że, aby możliwe było wystąpienie z roszczeniem z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, chodzić musi o wykonanie innych prac niż prace objęte umową o dzieło (tudzież dodatkowymi porozumieniami do niej), nieopartych na odrębnym konsensie stron dotyczącym wykonania prac i ewentualnego wpływu ich wartości na wielkość ryczałtu. Tego rodzaju prac związanych z dociepleniem budynku jednak w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny nie dostrzegł. Wprawdzie strony przed zawarciem umowy nie zdiagnozowały w pełni zakresu prac niezbędnych do prawidłowego wykonania robót remontowo-budowlanych i umówiły się na zakres nieadekwatny do stanu technicznego budynku, jednakże w przypadku umówienia się o wynagrodzenie ryczałtowe za roboty budowlane nie otwiera to prawa wykonawcy do wynagrodzenia (a dokładniej świadczenia) za zwiększony nakład prac.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że powód, jako profesjonalista, winien był dokładnie ocenić zakres koniecznych robót, w tym w oparciu o oględziny ścian budynku, a w toku prac ewentualnie podjąć starania o renegocjację umowy. Sam powód zaproponował obniżenie pierwotnie zaproponowanej ceny do poziomu 699 328 zł netto, co uzasadnił niską ceną na styropian, kleje i farby, oferowaną przez dostawców. Dodatkowo powód zgłaszał krzywizny ścian jako przyczynę poszerzenia warstwy styropianu, ale dopiero jesienią 2012 r., i tylko w celu doprowadzenia do aneksowania umowy w zakresie daty zakończenia robót. Wreszcie, reakcja powoda w postaci wystawienia faktur za prace dodatkowe nastąpiła już po odstąpieniu przez pozwaną od umowy i naliczeniu kar umownych, stanowiąc w istocie reakcję obronną w stosunku do roszczeń strony pozwanej.

W odniesieniu do roszczenia o odszkodowanie z uwagi na konieczność zlecenia remontu rampy innemu podmiotowi, Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd Okręgowy przeoczył, że oświadczenie o potrąceniu z roszczeniem odszkodowawczym zostało wywiedzione już w odpowiedzi na pozew. Strona pozwana przedstawiła w nim do potrącenia wierzytelności z tego tytułu w kwocie 104 078,98 zł. W świetle umowy łączącej strony kary umowne zastrzeżone przez pozwaną nie wyłączały domagania się odszkodowania z tytułu poniesionych strat.

Sąd Apelacyjny uznał, że w sprawie zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 471 k.c., zaś powód nie zwolnił się skutecznie od domniemania winy, bowiem przyczyny, dla których w odpowiednim momencie nie przystąpił do prac związanych z remontem rampy przeładunkowej i prac tych w określonym terminie nie wykonał, leżały po jego stronie. Przemawiają za tym następujące okoliczności: powód przyznał swoje zawinienie polegające na braku kontroli nad pracownikami; jeszcze 23 listopada 2012 r. strona pozwana bezskutecznie oczekiwała od powoda dokończenia prac dotyczących rampy, choć umowny termin zakończenia prac to 30 września 2012 r. Pozwana znalazła się ostatecznie w sytuacji przymusowej i zleciła brakujące prace innemu podmiotowi, a zapłacone za to wynagrodzenie odpowiadało realiom rynkowym.

Ostatecznie zatem Sąd Apelacyjny uznał, że po stronie powoda nie powstało roszczenie wynikające z wykonania prac dodatkowych, nieobjętych umową, a równocześnie pozwana skutecznie potrąciła swoją wierzytelność odszkodowawczą z wierzytelnością dochodzoną pozwem.

Wysokość ostatecznie zasądzonej na rzecz powoda kwoty Sąd Apelacyjny wyliczył w sposób następujący: wartość kosztorysowa prac w kwocie 860 173,44 zł pomniejszona o wypłacone wynagrodzenie w kwocie 383 398,50 zł, powiększona o wartość robót dodatkowych nieobjętych krzywizn ścian zleconych przez Wspólnotę w kwocie 22 547,55 zł, następnie pomniejszona z tytułu złej jakości robót kosztorysowanych – 229 187,56 zł i o odszkodowanie za rampę – 104 078,98 zł [jak też o karę umowną w kwocie 86 017,34 zł – dopisek SN]. W efekcie zasądzono na rzecz powoda kwotę 80 038,61 zł z ustawowymi odsetkami od 13 lutego 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

6. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł powód, zaskarżając wyrok w części, tj. w pkt. I ppkt. 1 i 3 w zakresie oddalającym powództwo co do kwoty 299 480,08 zł oraz ppkt. 4, 5, a także w pkt. II. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 405 k.c. oraz art. 471 w zw. z art. 361 k.c.

7. Pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną domagała się jej oddalenia i zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

8. Zarzuty kasacyjne skierowane są na spowodowanie kontroli stanowiska Sądu Apelacyjnego, który zaskarżonym wyrokiem zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji, oddalając roszczenie powoda o zapłatę wynagrodzenia za prace dodatkowe dotyczące równania krzywizn ścian w kwocie 195 401,10 zł, oraz uwzględnił roszczenie pozwanej Wspólnoty o zapłatę kwoty 104 078,98 zł tytułem odszkodowania za niewykonanie przez powoda remontu rampy i konieczność zapłaty wynagrodzenia za wykonawstwo zastępcze (przeszło trzykrotnie wyższego niż wynagrodzenie, które za te prace było przewidziane dla powoda).

9. Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 405 k.c. przez jego błędną wykładnię. Skarżący zarzucił, że Wspólnota została bezspornie wzbogacona o wartość robót dodatkowych polegających na wyrównaniu ścian budynku w płaszczyźnie pionowej i poziomej, nieprzewidzianych w dokumentacji projektowej prac dociepleniowych, niewynikających z zakresu rzeczowo-finansowego oraz z umowy. Zarzut ten w istocie odnosi się do tego, że Sąd Apelacyjny uznał, iż koszt wykonania prac niezbędnych do wykonania ocieplenia budynku – w postaci wyrównania ścian – mieści się w wynagrodzeniu ryczałtowym uzgodnionym przez strony, choćby część z nich nie została wprost wyliczona w umowie.

A *limine* wskazać trzeba, że nie sposób zarzucić Sądowi Apelacyjnemu naruszenia art. 410 § 1 i 2 w zw. z 405 k.c. poprzez jego błędną wykładnię. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd Apelacyjny wskazał wprost, że konstrukcja wynagrodzenia ryczałtowego nie wyklucza żądania przez przyjmującego zamówienie – na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu – wynagrodzenia za prace nieobjęte umową. Podkreślił jednak, że, aby możliwe było wystąpienie z roszczeniem z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, chodzić musi o wykonanie innych prac niż prace objęte umową o dzieło czy o roboty budowlane (tudzież dodatkowymi porozumieniami do niej), ewentualnie nieopartych na odrębnym konsensie stron dotyczącym ich wykonania

i ewentualnego wpływu ich wartości na wielkość ryczałtu. Do tego rodzaju prac nie zakwalifikował jednak robót polegających na wyrównaniu ścian budynku w płaszczyźnie pionowej i poziomej. Nie można zatem mówić o błędnej wykładni art. 410 § 1 i 2 w zw. z 405 k.c.

Jedynie na marginesie wskazać przychodzi, że istotą wynagrodzenia ryczałtowego, typowo stosowanego na rynku usług budowlanych, jest uzgodnienie przez strony oznaczonej kwoty należnej przyjmującemu zamówienie jako ekwiwalentu za wykonanie obiektu, bez powiązania (wprost) z rozmiarem świadczonych prac i wartością poniesionych kosztów. Wartość należnego wynagrodzenia nie jest uzależniona od czynników określających przewidywany lub zrealizowany rozmiar prac, ilość zużytego materiału, cen jednostkowych materiału, stawek robocizny itp. Podobnie wartość ta nie jest, co do zasady, uzależniona od możliwości przewidzenia przez strony w chwili zawarcia umowy pełnego rozmiaru prac lub wartości kosztów koniecznych do wykonania robót budowlanych. Istotą tak zastrzeżonego wynagrodzenia jest zatem przyjęcie przez wykonawcę ryzyka ekonomicznego polegającego na niemożliwości zmiany ustalonej pierwotnie kwoty, nawet jeżeli w chwili jej ustalania nie można było przewidzieć rozmiaru lub kosztów prac. W tym zakresie granice ryzyka ponoszonego przez przyjmującego zamówienie wyznacza jedynie art. 632 § 2 k.c. stosowany *per analogiam*.

Powód nie wykazał, że prace, za które obecnie domaga się odrębnej zapłaty, nie wchodziły w zakres czynności niezbędnych do zrealizowania obiektu, którym niewątpliwie było kompleksowe przeprowadzenie docieplenia budynku. Wprawdzie wyrównanie ścian budynku w płaszczyźnie pionowej i poziomej nie było przewidziane w dokumentacji projektowej prac dociepleniowych, jednakże jest zgodnie przez obie strony kwalifikowane jako niezbędne do prawidłowego wykonania ocieplenia budynku. Nie sposób zatem – co słusznie dostrzegł Sąd Apelacyjny – uznać je za prace niewchodzące w zakres uzgodnień stron. W konsekwencji brak podstaw do zakwalifikowania ich jako niemającego podstawy prawnej przejścia wartości majątkowej z majątku jednego podmiotu do majątku drugiego podmiotu. Transfer tego rodzaju jest niezbędny do zidentyfikowania bezpodstawnego wzbogacenia.

10. Bezzasadny jest również zarzut naruszenia art. 471 k.c. w zw. z art. 361 k.c. Skarżący wywodzi, że Sąd Apelacyjny bezpodstawnie obciążył powoda odpowiedzialnością za szkodę, której wysokość określono na 104 078,98 zł, wynikającą z niewykonania remontu rampy. W ocenie skarżącego bowiem niewykonanie remontu rampy było następstwem okoliczności, za które nie ponosi on odpowiedzialności, a nadto brak adekwatnego związku przyczynowego między niewykonaniem remontu rampy a kwotą uiszczoną z tytułu tego remontu innemu wykonawcy.

Zarzuty skarżącego w tym zakresie pomijają z jednej strony ustalenia faktyczne poczynione w sprawie, zaś z drugiej – regulacje ustawowe, zgodnie z którymi dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi (art. 471 k.c.).

W niniejszej sprawie ustalono, że powód nie wykonał remontu rampy w uzgodnionym terminie, a pozwana zleciła wykonanie remontu innemu wykonawcy i uiściła na jego rzecz wynagrodzenie wyliczone według stawek rynkowych. Twierdzenie powoda, jakoby nie były to stawki rynkowe, sprzeczne jest wprost z ustaleniami poczynionymi przez Sąd Apelacyjny, a wiążącymi Sąd Najwyższy. Oceny co do rynkowego charakteru stawek – sformułowanej na podstawie uznanej za wiarygodną opinii biegłego – nie może obecnie podważyć proste zestawienie wysokości tego wynagrodzenia z wysokością wynagrodzenia pierwotnie żadaną przez powoda za wykonanie tych samych czynności. Postępowanie kasacyjne nie jest bowiem właściwe do weryfikacji ustaleń faktycznych sprawy.

Zakres zobowiązania dłużnika do naprawienia szkody jest wyznaczony przez adekwatny związek przyczynowy, czyli sprawca odpowiada w granicach normalnych następstw działania lub zaniechania, z których szkoda wynikła. Normalnymi następstwami zdarzenia, z którego wynikła szkoda, są następstwa, jakie tego rodzaju zdarzenie jest w ogóle w stanie wywołać w zwyczajnym biegu rzeczy. W realiach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości istnienie adekwatnego związku przyczynowego (art. 361 § 1 k.c.) między niewykonaniem przez powoda

zobowiązania do remontu rampy a szkodą w postaci konieczności uiszczenia wyższego (choć pozostającego w granicach stawek powszechnych na rynku) wynagrodzenia za wykonanie tych czynności przez inny podmiot (wyrok Sądu Najwyższego z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00). Oczywiste jest, że gdyby powód wykonał remont rampy w terminie, pozwana nie odstąpiłaby od umowy i szkoda ta nie wystąpiłaby.

Wykazanie przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej zaktualizowało potrzebę obrony dłużnika, który mógłby wykazać, że niewykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi on odpowiedzialności. Artykuł 471 k.c. wprowadza domniemanie, że niewykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność, co oznacza najczęściej niedołożenie należytej staranności przez niego samego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność. Konstrukcja ta przyjęta została z uwagi na potrzebę ochrony wierzyciela oraz z uwagi na to, że dłużnik zwykle jest lepiej zorientowany w okolicznościach, które spowodowały, że zobowiązanie nie zostało wykonane zgodnie z jego treścią.

Dłużnik musi zatem, dla zwolnienia się z odpowiedzialności, obalić to domniemanie przez wykazanie, że niewykonanie nastąpiło z przyczyn, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Tymczasem powód nie wykazał okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności, uniemożliwiających wykonanie remontu rampy nie tylko w tym terminie, ale również w ciągu kolejnych miesięcy. W szczególności nie wykazał, by wymiana okien przez właścicieli lokali w okresie do końca października stanowiło przeszkodę wykonania remontu rampy przed datą powierzenia wykonania tej roboty innemu podmiotowi. Wreszcie, powód jako zawodowo trudniący się działalnością budowlaną nie dołożył należytej staranności przy ocenie zakresu prac i czasu przewidzianego na ich wykonanie, nie uwzględnił ewentualnych okoliczności, które mogłyby przedłużyć czas prac, nie podjął – po dostrzeżeniu potrzeby wykonania szerszego zakresu prac niż pierwotnie planował – próby negocjacji przedłużenia terminu.

11. Mając na uwadze bezzasadność zarzutów kasacyjnych, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną. O kosztach postępowania

kasacyjnego orzeczono stosownie do art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.